

U petak, 26. srpnja, na jubilarnim 70. Dubrovačkim ljetnim igrama bit će izvedena prva dramska premijera, "Hamlet" u režiji Paola Magellija, u kojem glavnu ulogu igra Frano Mašković. Rođeni Dubrovčanin sa stalnim angažmanom u Zagrebačkom kazalištu mladih, iza sebe ima respektabilan niz kazališnih, televizijskih i filmskih uloga, od kojih je možda najvažnija uloga Siniše Mesjaka u "Osmom povjereniku".

U Magellijevoj režiji Hamlet je suvremeni intelektualac koji se ne snalazi najbolje u moralno neprihvatljivom svijetu mediokriteta u kojem živimo. Ostatak ansambla čine jaka glumačka imena: Klaudija glumi Milan Pleština, Polonija Nikša Butijer, Horacija Ermin Bravo, Laerta Ivan Colarić, Gertrudu Nina Violić, Ofeliju Andela Ramljak, Guildensterna Enes Vejzović, Rosencrantza Pjer

'ČIM SE U HRVATSKOJ izgovori 'Nešto je trulo u državi Danskoj' mislim da će asocijacija u publici biti neizbježna. Postoji razlog zašto se ta predstava sada radi i zna se na što se cilja'

Meničanin i Fortinbrasa Ranko Zidarić.

Predstava igra na mitskom Lovrjencu i imat će šest izvedbi. Budući da je povijest "hamletovštine" na Lovrjencu duga nekoliko desetljeća, započela je izvedbama Veljka Maričića i Jurice Dijakovića davne 1952., nastavila sedamdesetih s legendarnim Radom Šerbedžijom i Zvonimirom Zoričićem, devedesete Hamleta je igrao Ivo Gregurević, dvjetisućite Goran Višnjić i posljednji, Luka Dragić, u predstavi iz sezone 2009.-2010., Mašković ima težak zadatak proći test usporedbi sa svim glumačkim velikanima koji su se prije njega na istom mjestu okušali u naslovnoj ulozi Shakespeareova najpoznatijeg djela.

Radi se naporno u teškim uvjetima na Lovrjencu i oko njega, a o tome kako će formirati svoj lik, na koji način je ovaj "Hamlet" suvremen, kako je raditi s Paolom Magellijem i kakvu reakciju publike

očekuje, Nacional je razgovarao s Franom Maškovićem nekoliko dana nakon svečanog otvorenja Dubrovačkih ljetnih igara, u idiličnom okruženju, u uvali podno Lovrjenca.

NACIONAL: Probe su počele u Zagrebu.

Naravno, Magelli je počeo raditi sa mnom još u svibnju i to u velikoj pokusnoj dvorani kazališta Komedija. Sve scene su već tamo postavljene, sada ih samo prilagođavamo prostoru. Cijela predstava je zapravo gotova. Sada samo moramo probati tehničke detalje, ulaske, izlaske, sve ono što mi je kao glumcu u kazalištu zapravo najnapornije.

NACIONAL: Je li to uključuje da znate tekst?

Tri četvrtine teksta. Počeo sam ga učiti puno ranije jer ga doista ima puno. Radimo prema Gerićevu prijevodu, no Željka Udovičić Pleština koja je dramaturginja prilagodila ga je i uredila. Neki dijelovi su sjajni, no neke je trebalo ipak doradivati. Žao mi je da se ne nalazi novca kako bi se napravio jedan suvremeniji prijevod. Naime u današnje vrijeme, u situacijama u kojeg mi "Hamleta" dovodimo, taj jezik je doista previše arhaičan i jednostavno ne funkcionira.

NACIONAL: Uvijek me pomalo strah kada se kaže da će se dati "suvremena interpretacija" Shakespeareova teksta jer to može biti izvedeno na razne načine. Kakav je Magellijev "Hamlet", u kom smislu je suvremen, koliko u toj priči ima današnjice i kosi li se s originalnim tekstom?

Originalni tekst je ostao, od prve do zadnje rečenice. Doduše, malo je skraćen jer bismo inače trajali četiri i pol sata, a ja mislim da ćemo se ovako uspjati smjestiti u neka dva i pol. No svaki taj klasik koji se radi u trenutku u kojem se radi je moderan. Vrijeme u kojem se igra nužno ga određuje. Mi polazimo od činjenice da je danas teško napraviti neku pobunu, da smo svi prisluškivani, nadgledani ili kontrolirani na različite načine. Ili se "ne bi šteli mešati", što je tako tipično za Hrvate. Ta inertnost, to nehtijenje da se nešto učini je problem sam po sebi. Jer dok god imamo neke mrvice za nahraniti djecu, popiti dva pića i kavu i platiti neko jedno ljetovanje od pet dana u preskupim apartmanima, mi ćemo se pokriti ušima i nećemo poduzimati ništa. Bit ćemo zadovoljni i praviti se da bolje ne postoji. Što nije istina. Mislim da Hamlet vjeruje da bolje postoji, ali ga sve moguće okolnosti dovedu do toga da odluta u neko svoje ludilo. Općenito, u današnjem svijetu je jako teško biti normalan. Mi u Dubrovniku imamo za to izreku - nema normalnih, ima samo nepregledanih.

NACIONAL: Kako vam je raditi s Magellijem? Je li zahtjevan, više li na glumce, dopušta li vam neke

**▶ 'ŽAO MI JE DA SE NE NALAZI NOVCA
KAKO BI SE NAPRAVILO JEDAN SUVREMENIJI
PRIJEVOD 'HAMLETA'. NAIME, U DANAŠNJE
VRIJEME, U SITUACIJAMA U KOJE MI HAMLETA
DOVODIMO, TAJ JEZIK JE PREVIŠE ARHAIČAN I
NE FUNKCIONIRA'**

DUBROVAČKI GLUMCI
Lovrjencu će postaviti
jubilarnih 70. Dubrovačke
pojašnja

'Razmišljao sam o povratku on je više okrenut turizmu'

Razgovarala ZRINKA VRABEC MOJZEŠ Fotografije MARKO ERCEGOVIĆ

FRANO MAŠKOVIĆ novi je Hamlet, a Shakespeareov tekst na čelatek Paolo Magelli. Glumac govori o tome što očekuje od ovih ljetnih igara, kako mu je igrati pred svojom publikom te zašto Hamlet nikad nije bio aktualniji u Hrvatskoj

ratku u Dubrovnik, ali zmu nego životu ljudi'

slobode?

Cijeli taj proces je "magellijevski" i on i Željka Udovičić Pleština su napravili odličnu dramatizaciju. Posao je ogroman, ali je i veliko veselje. Magelli je sjajan. On i ja kliknuli smo negdje 2003., na mojoj trećoj godini Akademije, kad me zvao da budem u njegovoj "Grižuli", predstavi na Igrama u kojoj sam glumio vilenjaka i cijelo vrijeme skakao po borovima i prelazio preko konopa na visini od 8 do 12 metara. Tu smo se prepoznali - on mene kao glumca, ja njega kao režisera s kojim volim raditi. Iznenadio sam se kad me zvao, ali naravno da mi je bilo drago. On uvijek u podjeli ima ljude koje voli, pa kad malo i podvikne i ako dođe do neke konstruktivne svađe, to je uvijek prijateljski.

NACIONAL: Koliko vam je činjenica da ste rođeni Dubrovčanin otežala ili olakšala ovu ulogu? Vjerujem da su Dubrovčani ponosni što će njihov sugrađanin zaigrati na Lovrjencu, a s druge strane i očekivanja su veća?

Pa pritisak i da i ne. Ovo je moj grad, tu sam rođen, tu sam odrastao, igrati Hamleta u Dubrovniku bilo kome nije lako. No kad šetam Stradunom, vidim da su ta očekivanja "pinku" veća nego od bilo koga drugoga tko bi tu ulogu igrao. Sva sreća da su probe na Lovrjencu i da je izoliran od grada, pa ne dolaze "špijunirati" na probe. Ali će zato generalka biti vatreno krštenje.

NACIONAL: Hoće li biti nekih eksplicitnih aluzija na suvremena zbivanja, ili će se ipak ostaviti publici da analogije pronalazi sama?

Apsolutno ćemo sve prepustiti publici. Mi radimo "Hamleta".

NACIONAL: Usporedbe s nekim velikim glumačkim prethodnicima same će se nametati, od Rade Šerbedžije, preko Gorana Višnjica do Ive Gregurevića... Hoćete li proći taj test? Jeste li imali prilike vidjeti snimke tih predstava?

Kada se bavite ovim poslom usporedbe su neminovne. No kazalište je po meni prvenstveno stvar ukusa i estetike. To kakvo kazalište ili glazbu netko voli, više govori o nekoj osobi nego bilo što drugo. Naravno da će biti ljudi kojima se ta predstava i ja u njoj neće svidjeti, neki će je obožavati. Kad sam bio mladi, usporedbe su mi bile puno veće opterećenje. Neke od Hamleta koje ste nabrojali, poput Višnjica ili Dragića gledao sam uživo, pogledao sam i neke snimke, no zapravo mislim da to nije pametno raditi. Jer, htio-ne htio, uđe ti u podsvijest neka interpretacija ili gesta, nešto što je kolektivan doživljaj Hamleta. A zapravo je on isto tako samo čovjek od krvi i mesa, tu priču treba demistificirati. Trebaš ga samo provući kroz sebe, u njegovim problemima prepoznati svoje i što je najvažnije, napraviti lik koji će biti živ. Pa čak ako i pogriješiš u tome.

NACIONAL: Ali vi se po karakteru prilično živite! Hamlet je zanesenjak, sanjar, daleko od stvarnosti. Do sada ste igrali likove koji su vrlo čvrsto na zemlji i odlično se snalaze u životu. Kako ste svoj karakter prilagodili Hamletu? Ili ste njega prilagodili sebi?

Apsolutno ću ga prilagoditi sebi, odnosno Magelli i ja smo to napravili zajedno. Konačno, netko te i bira za tu ulogu zato što si takav kakav jesi.

FRANO MAŠKOVIĆ S DIJELOM EKIPE KOJA RADI NA PREDSTAVI 'HAMLET' - DRAMATURGINJA ŽELJKA UDOVIČIĆ PLEŠTINA, REDATELJ PAOLO MAGELLI, TAMARA DAMJANOVIĆ, ASISTENTICA REDATELJA, I KOLEGE GLUMCI

Mislim da su i Goran Višnjić i Derek Jacobi i ostali koji su igrali Hamleta učinili to isto. Zapravo je divno kada vas bace u nešto što je sasvim suprotno vašem karakteru. Moj Hamlet neće biti baš sasvim sanjar. Ne vodim ga u tom smjeru. On pokušava naći svoj način da bude slobodan, što je u Elsinoru potpuno nemoguće. Pa i ta ljubav s Ofelijom, da se događa pedeset kilometara dalje, bila bi ostvariva i vjerojatno bi savršeno profunkcionirala. Hamlet je i državnik i nasljednik trona i filozof kojeg zapravo ta vlast i ti ratovi uopće ne zanimaju, iako bi mu kao monarhu oni morali biti negdje genetski upisani. Upravo to je njemu najveći problem. A problem je i da je paranoičan jer ga nijedan odnos, ni prijateljski, ni roditeljski, ni ljubavni zapravo ne ispunjavaju i ne otvaraju mu prostor da bude sto posto iskren. Vjerujem da je u takvoj situaciji svakom čovjeku lako poludjeti.

NACIONAL: Vaš dosta snažan argument za Lovrjenac je glas.

Moram kucnuti, jer je lako promuknuti u tom prostoru koji naravno ima sjajnu akustiku. No nastojimo se nivelirati kroz scene, ne može sve biti deračina. Imamo doduše problema kad zapuše jer onda vjetar nosi glasove. Zato se nadam da će

nam puhati u leđa, tako da glasovi odlaze prema publici, a ne prema pučini. No taj ambijent je doista čudesan, scenografija je minimalna, zapravo nije ni potrebna. Ja svakog dana odlazim tamo prije ili poslije probe, da se naviknem da je to sada moj dnevni boravak. Tako i Hamletu svaki kamen na Lovrjencu mora biti poznat i blizak.

NACIONAL: Hoće li rečenica "Nešto je trulo u državi Danskoj" u publici biti shvaćena kao "Nešto je trulo u državi Hrvatskoj"?

Naravno, jer čim se u Hrvatskoj radi "Hamlet" i izgovori se ta rečenica, mislim da će asocijacija u publici biti neizbježna. Postoji razlog zašto se ta predstava sada radi i zna se na što se cilja. No mi to možemo ponavljati svaki dan, ali što radimo da to promijenimo? Što mi činimo da ta, pod navodnicima "Danska" postane neko bolje mjesto za život?

NACIONAL: Ja bih ipak pohvalila glumce jer su u Hrvatskoj upravo oni najveći i najglasniji aktivisti, uključeni u sve građanske pobune posljednjih godina, iako im egzistencija nije sigurna kao nekim drugim strukama. Naravno, vi ste ujedno i javne osobe.

Mislim da to nema toliko veze s činjenicom da smo javne osobe, već s time da je gluma prostor slobode. Ako nisi slobodan i ako ne možeš progovoriti o bilo kojoj temi koja te se tiče, bolje ti je biti neki čato, ili se uvaliti u državnu službu, što je kod nas ionako najpoželjnije. Kao glumac imaš i obavezu braniti ideje predstave u kojoj igraš, ne moraš se nužno slagati s tom idejom, ali o njoj apsolutno moraš imati svoj stav. Ansambl ZKM-a posebno je uvijek bio aktivan u svom javnom angažmanu, mislim da smo pokazali kako se možemo zajedno boriti za opće dobro.

NACIONAL: Koje su prave glumačke godine da se igra Hamlet?

Teško je reći, bilo je puno rasprava na tu temu. Prvi glumac u povijesti koji je odigrao Hamleta 1602. ili neke godine, imao je četrdeset i dvije godine. Zato me Magelli i zeza da sam još malo premlad. A onda se pojavila teza da ne može tako star čovjek, od četrdeset i kusur, imati takav problem

'ZAHVATIO NAS JE VAL

neokonzervativizma i sve ono što je bilo normalno šezdesetih i sedamdesetih sad se osuđuje. Vrijeme je za novu seksualnu revoluciju'

MAŠKOVIĆ S KOLEGICOM GLUMICOM NINOM VIOLIĆ KOJA U PREDSTAVI IGRA GERTRUDU, HAMLETOVU MAJKU

i "zabudalesat", što nije istina i to svojim životom svjedočim. Onda su mu počeli davati između osamnaest i dvadeset dvije jer navodno samo tako mlada osoba može izgubiti dodir sa stvarnošću, no u današnjem vremenu mislim da je to jako lako u bilo kojoj dobi, ako si pošten i želiš ostati dosljedan sebi. I tako je nakon tih prvih Hamleta krenula ta estetska strana, kada su ga svi počeli prikazivati kao krhkog, plavkosog princa u problemu, s lubanjom u ruci, na što se Paolu diže kosa na glavi (smijeh).

NACIONAL: Pa jel' imate lubanju? Imali ste je na otvorenju igara.

Dali su mi i lubanju i renesansni kostim. No to je bila varka jer definitivno neću tako izgledati u našoj inscenaciji.

NACIONAL: Ali je zato majka Gertruda koju igra Nina Viočić još mlada i lijepa...

Da, imam mladu mamu, prelijepu i u punoj snazi koja me rodila valjda s dvanaest godina. Ali to se nadovezuje na Edipov kompleks koji svi od Freuda nadalje pokušavaju prišiti Hamletu. I meni kao Mediterancu je to lako shvatiti, jer naša privrženost majkama je iskonska. Ti si "dite" do majčine smrti, sve ti se servira i ne dao ti Bog sam dignut tanjur ili da muško ide nešto raditi po kuhinji. No lomimo pomalo te stereotipe, i u Dubrovniku i u Dalmaciji. Ipak, nama je južnjacima žena uvijek bila u centru. I na lijep i na ružan način. Istovremeno, zahvatio nas je val neokonzervativizma i sve ono što je bilo normalno šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća sad se osuđuje. Vrijeme je za novu seksualnu revoluciju. Čak nas i u kazalištu pitaju zašto se toliko skidamo po predstavama, iako su i režiseri od toga počeli zazirati. Golo tijelo je gotovo postalo blasfemično.

NACIONAL: U ZKM-u se dosta skidate.

Da, ali to je ZKM. To je takav ansambl, mi kao ljudi koji kreiramo te uloge, pa i režiseri koje zovemo.

NACIONAL: U ZKM-u ima puno Dubrovčana, zašto?

Da, ima nas, tu su Doris Šarić-Kukuljica, Maro Martinović, kostimografkinja Doris Kristić, Nataša

Dangubić i ja. Ne znam odgovor zašto. Mislim da je to slučajnost, ali lijepa slučajnost.

NACIONAL: Ali Dubrovnik ima kazalište, zašto vas nije privlačio ostanak?

Da, Dubrovnik ima odlično kazalište i život u Dubrovniku je lijep. Osobito za djecu. Ne bih mogao poželjeti ljepše djetinjstvo od onog kojeg sam tu proveo. Pod Lovrjencem smo skakali u more, Stradun nam je bio igraonica, tu je međunarodno sveučilište. Lijepo je i zimi, a osobito ljeti kada se događa taj sudar s festivalima, glumcima, glazbenicima. Zato nije čudno da veliki postotak mladih Dubrovčana razmišlja ili o dramaturgiji ili o glumi ili režiji. To je negdje u genima. Ja sam na trećoj godini, dok mi se još nisu počele otvarati neki poslovi po raznoraznim kazalištima, od ZKM-a nadalje, razmišljao o povratku. Postoji samo jedan problem, a to je da je Dubrovnik puno više okrenut turizmu nego životu ljudi, osobito u starom gradu. Neke obične stvari, od nabave do hitne pomoći postale su jako komplicirane.

NACIONAL: U jeziku vam se gotovo nikada ne čuje da ste Dubrovčanin. A ipak vam to olakšava igrati uloge iz Držićevih predstava koje samo Dubrovčani mogu jer to se ne može naučiti. Vi ste rođeni Pomet.

Ne bježim od toga. Muza me, eto, pomazila da sada igram Hamleta, a Pometa sam igrao prije pet godina u "Dundu Maroju" kojeg je postavio tadašnji intendant Krešo Dolenčić. Zapravo mi je žao da je predstava igrala samo jednu sezonu. Problem je bio da smo igrali na Držićevoj poljani iza katedrale i ti prostori su, na žalost, postali neosvojivi za kazalište. Žao mi da ga nismo igrali na Gundulićevoj poljani, gdje je poznati Laurin balkon iz najljepših inscenacija "Dunda" u povijesti Igara. To su za umjetnike, glumce, glazbenike, na žalost, zauvijek izgubljeni prostori zbog previše turista, restorana, buke.

NACIONAL: U ZKM-u njegujete tzv. glumački teatar, što znači da glumci sudjeluju u stvaranju teksta. Je li to teže nego igrati prema strogo zadanom obrascu?

To je izazov za glumce. Mi smo koautori predstave u kojoj sudjelujemo. Posljednji takav projekt bio je "Eichmann u Jeruzalemu" prema predlošku Hannah Arendt, u kojem smo svi mi iz ansambla unijeli dio vlastitih priča, naša viđenja situacije i

'U OVOM 'HAMLETU' polazimo od činjenice da je danas teško napraviti pobunu, da smo svi prisluškivani, nadgledani ili kontrolirani. Ili se 'ne bi šteli mešati', što je tako tipično za Hrvate'

usporedbe s onim što se događa danas. To je divna stvar za glumca jer ti upregne moždane. Ti nisi na autopilotu, nisi samo naučene rečenice koje hodaju po sceni, već i neka osoba i čovjek sa svojim stavom. U ZKM-u radimo puno sa stranim redateljima i to je odlično iskustvo, dotičaj s nekom novom energijom i viđenjem kazališta. Mi volimo pristajati na neke ekstremnije situacije, drago mi je da me se baca u takve eksperimente. I ne mora uvijek sve biti savršeno. Neki veliki režiseri, poput Jana Fabrea, naučili su me da kazalište mora imati pravo na pogrešku. Iz koje ćemo svi puno naučiti.

NACIONAL: S "Osmim povjerenikom" postigli ste veliki uspjeh i stigli do Hollywooda.

Da, Društvo filmskih radnika izabralo je "Osmog povjerenika" za hrvatskog kandidata za Oscara. U Americi su super reagirali na film. Novinarka Hollywood Reportera napisala je da od "Mediterranea" nije vidjela film takve atmosfere. I doista, mislim da je taj film dao pravu ozračje juga, Mediterana. Kadrovi su dugi, neke to smeta, ali to je u skladu s našim dalmatinskim poimanjem vremena. No da biste tamo uspjeli, morate tri puta više uložiti u promociju, nego u snimanje filma. U svakom slučaju, bilo mi je izazovno graditi lik Siniše Mesjaka koji iz kaotičnog Zagreba upadne u takvu malu sredinu, gdje te ljudi nauče da ne može sve na brzinu. To se i meni dogodilo nakon dva mjeseca snimanja na Braču, Hvaru i Zlarinu. Morao sam otići u Zagreb na par dana i već na rotoru me ulovila moja uobičajena zagrebačka nervoza - koga moram zvati, gdje moram na sastanak, doživio sam civilizacijski šok.

NACIONAL: Jeste li dobili neku ponudu za američki film u Hollywoodu?

Bio sam tom prilikom na jednoj audiciji i početkom trećeg mjeseca snimio sam kratki igrani s mladim režiserom Michaelom Aloyanom, radni naslov je "This Land". Budući da se u Americi sve isključivo vrti oko para, on je prvo morao snimiti kratki film kako bi producenti procijenili hoće li u dugoj verziji moći ostvariti dovoljno veliku zaradu. Odnosno, hoće li na svakih uloženi 5 dolara zaraditi 50. To prepuštam svemiru da odluči. Naravno, zanimala bi me takva ponuda, ali ne volim previše sanjati. No neku pametnu ponudu nikada ne bih odbio.

NACIONAL: Dosta hrvatskih glumaca pristalo je na instant zarade u sapunicama i sit-comima. Vi ste uglavnom odoljeli tom zovu, očito ste birali scenarije. No vaša uloga Marija Pokude u rijetko duhovitoj seriji "Glas naroda" redatelja Dražena Žarkovića ostala je upamćena.

Televizijske serije radim puno manje od kazališta i filma, a serije u kojima sam do sada igrao su "Stipe u gostima", "Novine" i "Glas naroda" za koju sam rekao - ovo moram igrati. Ovo živimo. Nažalost, nakon prve sezone su nas skinuli, jer su se očito mnogi prepoznali. Čak i sada, kad dodem u manja mjesta, prilaze mi ljudi i govore: to ste našeg načelnika opisali i precrtali. I mislim si ja, zar mi stvarno živimo u takvoj državi? Jel' to naša stvarnost? Izgleda da zbilja jest, u čemu me ne demantiraju ni naši ministri.